

Kommunstyrelsen

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.k.remissor@regeringskansliet.se
DNR Fi2018/02312/

Yttrande: Lite mer lika, SOU 2018:74

Söderköpings kommun lämnar följande synpunkter på förslaget till översyn av kostnadsutjämnningen för kommuner.

- Den förändrade strukturen med nio delmodeller är positiv
- Att lönekostnader finns kvar som faktor är negativt. Att den bakas in i de olika delmodellerna innebär att det blir ottydligt hur stor kompensationen är och uppfattningen är att den helt bör tas bort som en faktor i utjämnningssystemet. Det finns idag stora utmaningar vad gäller kompetensförsörjning i hela landet vilket innebär att utjämnningen blir oproportionerligt stor.
- Det är positivt att kostnadsersättningar uppdateras till dagens nivå, och att dom framgent indexerats så långt möjligt.
- Det är negativt att omfördelningen utifrån socioekonomiska faktorer, bebyggelse och befolkning förstärks så kraftigt.
- Om förslaget genomförs är det viktigt att förslaget om införandebidrag genomförs, gärna över längre tid än föreslaget.

Övergripande

Nuvarande modell innebär en omfördelning från kommuner med stark socioekonomi, tät bebyggelse och stor befolkning till kommuner med svag socioekonomi, gles bebyggelse och liten befolkning. Förslaget till förändring förstärker denna omfördelning. Utöver det kommer också kommuner som tagit emot relativt sett flest flyktingar och nyanlända få ett högre utfall med utredningens förslag.

Söderköping anser att nuvarande modell i tillräcklig omfattning omfördelar medel för dessa faktorer. I olika omfattning finns också riktade statsbidrag för specifika områden och en ytterligare förstärkt omfördelning riskerar en dubbel kompensation för dessa områden.

Söderköping 2019-05-15

Börje Natanaelsson
Kommunstyrelsens ordförande

§ 50

Dnr 2019-00182

100

Remiss angående översyn av kostnadsutjämnings

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar:

1. Anta yttrande som Söderköpings kommuns remissvar på utredningen.
2. Förklara paragrafen för omedelbart justerad.

Reservation

Mot beslutet och till förmån för eget yrkande reserverar sig Malin Östh (V), Sonnie Knutling (S), Pia Dingsten (S) samt Tuula Ravander (S).

Ärendebeskrivning

Finansdepartementet skickade den 8 februari ut den bifogade utredningen "Lite mer lika" (SOU 2018:74) på remiss till alla kommuner och regioner. Svar på remissen ska lämnas senast 17 maj.

För Söderköpings del innebär förslaget ett försämrat utfall med 557 kronor per invånare vilket motsvarar ca 8 miljoner kronor. Kommunstyrelsen föreslås anta bifogad yttrande som kommunens remissvar på utredningen.

Yrkande

Vänsterpartiet och Socialdemokraterna har inkommit med ett förslag yttrande i ärendet, daterat den 10 maj 2019, som redovisas i sin helhet nedan (kursiv).

Förslag till yttrande över

Kostnadsutjämningsutredningen Lite mer lika

Söderköpings kommun ställer sig i allt väsentligt bakom utredningens förslag. Syftet är att skapa rimligt likvärdiga förutsättningar när det gäller att erbjuda lagstadgad service och välfärd till kommunmedborgarna.

Det kommunalekonomiska utjämningsystemet består av inkomstutjämning, kostnadsutjämning, strukturbidrag, införandebidrag och regleringsbidrag/avgift. Utredarens uppdrag har varit att huvudsakligen utreda och uppdatera enbart kostnadsutjämnings. Förändringarna är tänkta att genomföras redan 2020, vilket är ambitiöst, men möjligen orealistiskt, med tanke på att ärendet också ska beredas i regeringskansliet. Ett sent besked försvårar

också möjligheterna i kommunerna att anpassa sina beslut kring strategiska planer och budgetar.

Kostnadsutjämningsystemet syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner och landsting utifrån det faktum att kommunerna har opåverkbara strukturella förhållanden och förutsättningar. I huvudsak ska kostnadsutjämnningen ta hänsyn till skillnader i befolkningens sammansättning och bebyggelsestruktur. Detta är kostnadsfaktorer som i allt väsentligt är opåverkbara för den enskilda kommunen.

Det är en vanlig missuppfattning att utjämningsystemet ger kommuner kompensation för kostnader som man faktiskt valt att ha, exempelvis många mindre skolenheter, en ambitiös politisk organisation eller en hög andel inhyrd personal. Så är emellertid inte fallet. Utjämnning sker för de kostnader man förväntas ha givet befolkningens sammansättning, gleshet och produktionsförutsättningar, faktorer som är opåverkbara för den enskilda kommunen.

En viktig faktor är att systemet är uppdaterat och har aktualitet. Samhällsförändringar sker ofta snabbt, exempelvis den plötsliga uppgången i flyktingmottagande hösten 2015. Utredaren föreslår uppdateringar av merkostnadsberäkningar inom olika delar av systemet. Detta är en av de viktigaste förklaringarna till de sammanlagda effekterna av förslagen. Att så sker är viktigt för att uppnå syftet och därmed legitimiteten för systemet. Även förslaget att indexera i syfte att bibehålla systemets aktualitet under en längre tid är enligt vårt förmenande rimligt.

Vi instämmer i utredarens uppfattning att det är rimligt att ta hänsyn och utjämna utifrån kommunernas socioekonomiska förhållanden inklusive flyktingmottagandet. Detta skiljer sig avsevärt mellan kommunerna. Utjämnningen bör, som utredaren argumenterar för, ta hänsyn till skillnader i behov inom exempelvis skolväsende och äldreomsorg utöver det som går att avläsa i form av strikta skillnader i kostnader.

Individ- och familjeomsorgen innefattar förändringsförslag som innebär att utjämnningen mer präglas av befolkningens levnadsvillkor än av den kommunala verksamhetens utformning och omfattning. Detta bejakar vi.

Merkostnader för glesbebyggelse är omfattande och har tidigare inte kompenserats i tillräcklig omfattning. Merkostnaderna är idag beräknade utifrån 2010 års prisnivå och därmed kraftigt urholkade. Nya glesbyggsfaktorer föreslås för förskolan och hemtjänst. Samtliga dessa förslag välkomnar vi. När det gäller utflyttningen från glesbygdskommuner är detta ett faktum som är

Kommunstyrelsen

svårt att påverka för den enskilda kommunen. Här föreslår utredaren en fördubbling av ersättningen som kompensation för minskande befolkning. Även detta är enligt vår uppfattning rimligt.

Lönekostnaderna är en stor del av produktionskostnaderna som är starkt kopplade till strukturella skillnader. Därför anser utredaren att lön även fortsättningsvis ska ingå som utjämningsgrund. I denna del anser vi att det är otydligt och svårt att härleda lönekostnaden. Det gör det mindre motiverat att använda lön som utjämningsgrund enligt vårt förmenande.

Sammantaget är dock vår uppfattning att utredningens förslag skapar lite mer lika förutsättningar för kommunerna att fullgöra sitt välfärdsuppdrag.

Malin Östh (V) och Sonnie Knutling (S) yrkar på bifall till Vänsterpartiets och Socialdemokraternas gemensamma förslag till remissvar.

Ulric Nilsson (C) och Annelie Sjöberg (SD) yrkar på bifall till Alliansens förslag till remissvar.

Proposition

Efter avslutad överläggning, ställer Kommunstyrelsens ordförande proposition på Vänsterpartiets och Socialdemokraternas gemensamma yrkande på remissvar. Ordförande finner att Kommunstyrelsen avslagit yrkandet.

Därpå ställer Kommunstyrelsens ordförande proposition på Alliansens förslag till remissvar och finner att Kommunstyrelsen bifallit detta.

Underlag för beslut

Statens kostnadsutjämningsutredning
Remiss Finansdepartementet
Yttrande Översyn av kostnadsutjämnningen
Tjänstemannautlåtande 2019-04-01

Protokollsutdrag:
Finansdepartementet